

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 25Co/132/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2714200416
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 02. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Spálová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2016:2714200416.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci navrhovateľa: EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom Bratislava, Pajštúnska 5, IČO: 35 724 803, zastúpeného spoločnosťou: TOMÁŠ KUŠNÍR, s.r.o., so sídlom Bratislava, Pajštúnska 5, IČO: 36 613 843, proti odporkyni: F. N., nar. XX.XX.XXXX, naposledy bytom: Q., F. XX, t.č. na neznámom mieste, v konaní zastúpená súdom ustanovenou opatrovníčkou: V. A., zamestnankyňa Okresného súdu Senica, o zaplatenie 471,40 Eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Skalica, č.k. 7C/134/2014-110 zo dňa 13.1.2015, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ruší a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd návrh navrhovateľa, ktorým sa od odporkyne domáhal zaplatenia 471,40 Eur s príslušenstvom, v celom rozsahu zamietol. Druhou výrokovou vetou odporkyni náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodnutie prvostupňový súd odôvodnil právne aplikáciou ust. § 261 ods. 3 písm. d), § 269 ods. 2, § 273 ods. 1, § 497 Obchodného zákonníka ako i ust. § 52 ods. 1, 2, 3, § 53 ods. 1, § 54 ods. 1 a 2, § 100 ods. 1, § 101, § 517 ods. 1 veta prvá, ods. 2 Občianskeho zákonníka s použitím § 3 ods. 1 Nariadenia SR č. 87/1995 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia predmetnej zmluvy k 21.11.2010, § 6 ods. 3 písm. a), b), § 23a ods. 1 zák. č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, § 1 ods. 1, § 3 ods. 1, 2, § 4 ods. 1, 2 zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, s použitím § 5b zák. č. 250/2007 o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom od 1.5.2014.

Súd vychádzal zo skutkových zistení z vykonaného dokazovania, že právny predchodca navrhovateľa uzatvoril s odporkyňou zmluvu o splátkovom úvere dňa 12.11.2004 na základe ktorej jej poskytol úver 70.000,- Sk za dohodnutých zmluvných podmienok. Navrhovateľ vystupuje ako podnikateľ konajúci v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti a odporkyňa ako spotrebiteľ, ktorá nemá postavenie podnikateľa, súd preto dospel k záveru, že v danom prípade bola uzatvorená formulárová spotrebiteľská zmluva. Spotrebiteľský úver bol pritom odporkyni poskytnutý na iný účel ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania. Na základe toho potom súd ustálil, že právny vzťah medzi účastníkmi založený predmetnou zmluvou o splátkovom úvere je nevyhnutné posudzovať podľa zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a podľa § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy a to bez ohľadu na to, že úverová zmluva je tzv. absolútny obchod, vychádzajúc zo zásady lex specialis derogat lex generalis. Následne sa súd s poukazom na § 5b zák. č. 250/2007 Z.z. účinného od 1.5.2014 ako s predbežnou otázkou vysporiadal ex offa s otázkou možného premlčania uplatneného nároku. Vychádzal pritom z toho, že ako orgán rozhodujúci o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na premlčanie. Následne súd vyvodil právny záver, že návrh je potrebné z titulu premlčania zamietnuť. Skonštatoval, že v rámci konania si navrhovateľ podanou žalobou doručenou súdu dňa 28.1.2014 uplatňuje 10 splátok splatných v období od 20.2.2010 do 20.11.2010 spolu s úrokom z omeškania. Následne súd dospel k záveru, že nárok na žalované splátky za obdobie

od 20.2.2010 do 20.11.2010 a takisto k nim pripadajúci úrok z omeškania je premlčaný. Súd vychádzal zo všeobecnej trojročnej premlčacej lehoty počítanej odo dňa doručenia návrhu na súd 28.1.2014 a tri roky spätne. Na základe toho potom súd návrh zamietol.

O náhrade trov konania súd rozhodol s použitím § 142 ods. 1 a po skonštatovaní, že úspešná odporkyňa si žiadne trovy konania neuplatnila jej náhradu trov konania nepriznal.

Proti tomuto rozsudku v celom jeho rozsahu podal prostredníctvom svojho právneho zastúpenia odvolanie navrhovateľ, ktorým sa domáhal, aby odvolací súd rozsudok preskúmal a v zmysle § 220 O.s.p. ho zmenil tak, že vyhovie návrhu navrhovateľa, resp. v zmysle § 221 ods. 1 a 3 O.s.p. rozsudok zruší a vec vráti súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Ako odvolací dôvod uviedol, že súd vec nesprávne právne posúdil a zároveň nedostatočne zistil skutkový stav. S poukazom na ust. § 387 ods. 1 a § 397 Obchodného zákonníka zdôraznil, že predmetná úverová zmluva bola uzavretá dňa 12.11.2004, pričom v období do 31.12.2007 sa vzťahovali ust. § 52 a § 54 Občianskeho zákonníka len na kúpnu zmluvu, zmluvu o dielo a iné zmluvy upravené v 8. časti Občianskeho zákonníka, ako aj na zmluvu podľa § 55 Občianskeho zákonníka. Zmluva o úvere pritom bola upravená v Obchodnom zákonníku. V dôsledku toho sa na účastníkov úverovej zmluvy nevzťahovala povinnosť uvedená v prechodnom ust. § 879f ods. 3 Občianskeho zákonníka. Novelizovaným ust. § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa nespravujú nároky vzniknuté pred 1.1.2008 a neposudzujú sa ani platnosť právnych úkonov. To znamená, že pokiaľ pred dňom 1.1.2008 bola uzavretá zmluva o úvere, nie je možné práva a povinnosti vzniknuté z tejto zmluvy pred týmto dátumom posudzovať podľa § 52 a § 54 Občianskeho zákonníka. Právne vzťahy zo zmluvy o úvere uzavretej pred 1.1.2008 sa spravujú ustanoveniami Obchodného zákonníka bez ohľadu na povahu účastníkov. Súd preto nesprávne aplikoval ustanovenie Občianskeho zákonníka týkajúce sa premlčacej doby, nakoľko boli potrebné aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka. Keďže ide o zmluvu o úvere, teda absolútny obchodnozáväzkový vzťah, aj keď jednou zo zmluvných strán je spotrebiteľ. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutia NS SR 2MCdo 3/2011, 6MCdo 4/2012, Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/132/2013, 15Co/28/2013 a Krajského súdu v Trnave sp. zn. 9Co/138/2013. Citoval tiež odbornú literatúru - komentár k § 52 Občianskeho zákonníka prof. JUDr. Petra Vojčíka, Csc., z ktorej zdôraznil, že pokiaľ ide o obchodnoprávnú zmluvu, hoci spotrebiteľskú, okrem iného i pri premlčaní bude potrebné aplikovať všeobecnú úpravu.

Odvolateľ ďalej nesúhlasil ani s aplikáciou § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa s poukazom na to, že toto ustanovenie nadobudlo účinnosť až 1.5.2014. Po citovaní čl. 1 ods. 1, čl. 125 ods. 1 písm. a), čl. 152 ods. 4 Ústavy Nálezu ÚS SR PL.ÚS 16/95, PL.ÚS 36/95, III.ÚS 348/2006, zastal názor, že aplikáciou § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa dochádza k značnému narušeniu princípov právneho štátu, k porušeniu zákazu diskriminácie, k porušeniu ochrany pred svojvoľným zásahom štátnej moci, k narušeniu práva na majetok a ochranu vlastníckeho práva, k porušeniu práva na prístup k nezávislému a nestrannému súdu a k porušeniu zásady rovnosti účastníkov súdneho konania. Aplikáciou citovaného ustanovenia na prebiehajúce súdne konanie bez ohľadu na to za akého právneho stavu došlo k nadobudnutiu pohľadávok veriteľom a za akého právneho stavu došlo k podaniu návrhu na začatie konania, došlo k zotretiu princípu právnej istoty ako jedného zo znakov právneho štátu. Vzhľadom na to s poukazom tiež na skutočnosť, že nárok bol uplatnený žalobným návrhom dňa 10.1.2014 doručeným súdu 28.1.2014, pričom predmetné ust. § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa nadobudlo účinnosť až 1.5.2014, navrhovateľ nemôže súhlasiť s rozhodnutím súdu a s právnym posúdením veci. V závere si uplatnil voči odporcovi náhradu trov konania v prvostupňovom i odvolacom konaní vyčíslenú spolu sumou 49,91 Eur.

Odporkyňa odvolací návrh nepodala, k doručenému odvolaniu navrhovateľa (prostredníctvom ustanovenej opatrovníčky) sa písomne nevyjadrila.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 204 ods. 1 O.s.p.), oprávnenou osobou - účastníkom konania (§ 201 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 201 a § 202 O.s.p.), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 O.s.p.) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 205 ods. 2 písm. d) a f) O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je sčasti dôvodné, v dôsledku čoho je nevyhnutné napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa s použitím § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. zrušiť a podľa ods. 2 tohto ustanovenia vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Predmetom prieskumu odvolacieho súdu vymedzeným uplatnenou odvolacou argumentáciou navrhovateľa bolo posúdiť, či súd dospel k správne právnemu záveru, že bolo jeho povinnosťou ex offo vysporiadať sa s otázkou premlčania uplatňovaných nárokov a zároveň, či žalobou uplatnený nárok je za aplikácie ustanovení Občianskeho zákonníka premlčaný, čo bolo dôvodom pre zamietnutie žaloby.

S poukazom na doterajší priebeh konania odvolací súd vychádzal z premisy, že nebolo sporným, že zmluvný vzťah, ktorý vznikol medzi odporkyňou ako spotrebiteľkou a právnym predchodcom navrhovateľa Slovenskou sporiteľňou, a.s., Bratislava ako dodávateľom, na základe zmluvy o splátkovom úvere zo dňa 12.11.2004, je vzťahom spotrebiteľským, v dôsledku čoho bolo naň nevyhnutné aplikovať všetky normy slúžiace na ochranu spotrebiteľa, ako ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka i zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, v znení účinnom v čase uzavretia predmetnej zmluvy.

Ako na to správne poukazoval odvolateľ, Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. definoval spotrebiteľské zmluvy v ust. § 52 rozdielne v období od 1.4.2004 do 31.12.2007 a rozdielne v období od 1.1.2008. § 52 Občianskeho zákonníka v znení v období od 1.4.2004 do 31.12.2007, teda v čase uzavretia zmluvy zakotvoval, že spotrebiteľskými zmluvami sú kúpna zmluva, zmluva o dielo alebo iné odplatné zmluvy upravené v 8. časti tohto zákona a zmluva podľa § 55, ak zmluvnými stranami sú na jednej strane dodávateľ a na druhej strane spotrebiteľ, ktorý nemohol individuálne ovplyvniť obsah dodávateľom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy.

S účinnosťou od 1.1.2008 Občiansky zákonník v § 52 ods. 1 spotrebiteľskú zmluvu už definuje ako každú zmluvu bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Dodávateľom podľa ods. 3 cit. ust. je pritom osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľom podľa ods. 4 cit. ust. je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Slovenský právny poriadok upravoval postavenie a ochranu spotrebiteľa najskôr v zák. č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, ktorý bol účinný v období od 31.12.1992 do 30.6.2007. Podľa jeho § 2 ods. 1 na účely tohto zákona sa rozumie: a) spotrebiteľom fyzická osoba, ktorá nakupuje výrobky alebo používa služby pre priamu osobnú spotrebu fyzických osôb, najmä pre seba a pre príslušníkov svojej domácnosti, b) predávajúcim podnikateľ, ktorý spotrebiteľovi predáva výrobky alebo poskytuje služby. Jeho ust. § 23a účinné v období od 1.1.2000 do 24.11.2004 (v čase uzavretia zmluvy) zakotvilo tzv. typovú zmluvu, ktorou sa podľa citovaného zákona rozumie zmluva, ktorá sa má uzavrieť vo viacerých prípadoch ak je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje. Podľa ods. 2 tohto ustanovenia typová zmluva nesmie obsahovať a) neprimerané podmienky, ktoré na škodu spotrebiteľa zakladajú nápadný nepomer medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, najmä 1. podmienky, ktoré viažu predaj výrobku na poskytnutie služby na odobratie iného výrobku alebo na prevzatie inej služby, 2. podmienky, ktorými sa podmieňuje predaj výrobku alebo poskytnutie služby s požiadavkou, aby spotrebiteľ zabezpečil pre predávajúceho ďalšieho spotrebiteľa, ktorý s ním uzavrie rovnakú alebo podobnú zmluvu; b) podmienky, ktoré sú v rozpore s dobrými mravmi.

S účinnosťou od 25.11.2004 (do 30.06.2007) citovaný zákon v § 23a definoval už spotrebiteľské zmluvy ako zmluvy uzavreté podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka ako aj všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzavierajú vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje.

Podľa znenia § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka v období od 1.4.2004 do 31.12.2007, teda v čase uzavretia predmetnej zmluvy o úvere účastníkmi, zmluva o úvere, ktorá je upravená v Obchodnom zákonníku, pod definíciu spotrebiteľskej zmluvy podľa § 52 Občianskeho zákonníka nespádala. Je ale nesporné, že predmetná zmluva je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle cit. § 23a v spojení s § 2 ods. 1 zák. č. 634/1992 Zb. v znení do 24.11.2004, keďže ide o zmluvu zmluva, ktorá sa má uzavrieť vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvnil. Podľa ods. 2 tohto ustanovenia pritom typová zmluva nesmie obsahovať neprimerané podmienky, ktoré na škodu spotrebiteľa zakladajú nápadný nepomer medzi právami a povinnosťami zmluvných strán. Zmluva uzavretá medzi účastníkmi je teda v zmysle právneho poriadku Slovenskej republiky spotrebiteľskou zmluvou.

Keďže z ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka nie je možné vyvodiť, že 5. hlava Občianskeho zákonníka sa vzťahuje len a výlučne na tie spotrebiteľské zmluvy ako sú definované v § 52 ods. 1, odvolací súd je toho názoru, že všeobecné ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách podľa § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka je nevyhnutné aplikovať i na spotrebiteľské zmluvy ako sú definované v Zákone o ochrane spotrebiteľa č. 634/1992 Zb., teda i na predmetnú zmluvu o splátkovom úvere.

Keďže právny predchodca oprávneného bola osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení zmluvy konala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo podnikateľskej činnosti, vystupoval v pozícii dodávateľa v zmysle § 52 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy a je i veriteľom v zmysle § 3 ods. 1 zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy. Vzhľadom na to, že povinná pri uzatváraní a plnení predmetnej zmluvy nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a nemohla individuálne ovplyvniť obsah dodávateľom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy, je potrebné ju považovať za spotrebiteľa v zmysle § 52 Občianskeho zákonníka a zároveň je spotrebiteľom v zmysle § 3 ods. 2 zák. č. 258/2001 Z.z. Vzhľadom na to, že predmetnou zmluvou o úvere sa zaviazal poskytnúť právny predchodca oprávneného ako dodávateľ povinnej ako spotrebiteľovi dočasné peňažné prostriedky vo forme úveru a povinný ako spotrebiteľ sa zaviazal poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a uhradiť celkové náklady spojené so spotrebiteľským úverom, zmluva uzavretá medzi účastníkmi spĺňa základné náležitosti spotrebiteľského úveru v zmysle § 2 písm. a) a b) zák. č. 258/2001 Z.z. Keďže zároveň nebolo preukázané, že by zmluva uzavretá medzi účastníkmi bola niektorou zo zmlúv vymenovaných v § 1 ods. 2 zák. č. 258/2001 Z.z., nie je vylúčená spod jurisdikcie tohto zákona.

Z uvedeného potom vyplýva, že právny vzťah medzi účastníkmi založený predmetnou zmluvou o úvere je nevyhnutné posudzovať podľa zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy. A to bez ohľadu na to, že zmluva o úvere je tzv. absolútny obchod (§ 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka). S poukazom na vyššie uvedené, vychádzajúc zo zásady *lex specialis derogat lex generalis*, podľa ktorej špeciálna právna úprava, ktorou v danom prípade je zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, ako i ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, má prednosť pred všeobecnou, ktorou je Obchodný zákonník, je nevyhnutné predmetný právny vzťah medzi účastníkmi posudzovať podľa citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka, zák. č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa a zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch.

Po vyššie uvedenom závere o aplikovateľnosti ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka na daný záväzkovo právny vzťah bolo potom potrebné uzavrieť, či sa naň vzťahujú i ust. § 100 a nasl. Občianskeho zákonníka, z ktorých vyplýva trojročná premlčacia lehota alebo ust. § 387 a nasl. Obchodného zákonníka, z ktorých plynie štvorročná premlčacia lehota.

Z ust. § 54 ods. 1 vety prvej Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia predmetnej zmluvy platilo, že zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa.

Z textu citovaného ustanovenia nepochybne vyplýva, že od Občianskeho zákonníka sa nemožno odchýliť v neprospech spotrebiteľa iba v zmluvných dojednaniach podľa spotrebiteľskej zmluvy. Toto ustanovenie teda nedopadá na to, čo je výslovne upravené zákonom a nie obsahom spotrebiteľskej zmluvy. Ustanovenie reguluje iba to, čo je zmluvne dojednané a nijakým spôsobom nevylučuje zákonnú úpravu. V danom prípade úprava premlčania záväzkov vyplývajúcich z predmetnej spotrebiteľskej úverovej zmluvy nebola dojednaná zmluvnými stranami v zmluve, ale je upravená priamo v zákone. Aplikáciou premlčania preto citované ustanovenie nijakým spôsobom nereguluje.

Žiada sa dodať, že v čase uzavretia predmetnej zmluvy Občiansky zákonník ani neobsahoval aktuálne znenie ust. § 52 ods. 2, doplnené až dodatočne, podľa ktorého ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom.

Odhliadnuc od toho, úprava premlčania v Občianskom zákonníku nie je ustanovením o spotrebiteľských zmluvách, ani neslúži na ochranu spotrebiteľa. K rovnakému záveru dospel i NS ČR vo veci sp. zn. 32Cdo 3337/2010 pri obdobnej právnej úprave, keď uviedol, že úprava premlčania obsiahnutá v

Občianskom zákonníku v § 101 a nasl. nepatrí medzi ustanovenia smerujúce k ochrane spotrebiteľa. Odlišne stanovená dĺžka premlčacej doby v Občianskom a v Obchodnom zákonníku je iba výsledkom rôznych legislatívnych procesov, z ktorých však žiadny nesmeruje k ochrane slabšej strany - spotrebiteľa. Premlčanie pôsobí voči oboj stranám rovnako, z komplexnej úpravy premlčania v každom z týchto zákonov nemožno považovať len niektorú z nich za výhodnejšiu pre spotrebiteľa. Kratšia všeobecná premlčacia lehota podľa § 101 Občianskeho zákonníka oproti dlhšej premlčacej lehote v Obchodnom zákonníku podľa § 397 by mohla byť výhodou len v prípade, že spotrebiteľ je v postavení dlžníka. Keby bol v postavení veriteľa, potom by už kratšia premlčacia lehota výhodou nebola. Výklad (v SR § 52 ods. 1 veta prvá OZ), ktorý by rozlišoval, či spotrebiteľ je v pozícii nositeľa práva, či v pozícii osoby majúcej povinnosť a podľa toho umožňoval použitie príslušného ustanovenia o premlčaní podľa Občianskeho alebo Obchodného zákonníka podľa konkrétnej situácie je neprijateľný. V zmysle čl. 3 Smernice za ustanovenia smerujúce k ochrane spotrebiteľa je treba považovať také, ktoré chránia slabšiu stranu oproti silnejšej, t.j. že upravuje vzťah dvoch subjektov vo výrazne nerovnovážnom postavení. Ak by úmyslom zákonodarcu bolo uprednostniť aplikáciu všetkých pre nepodnikateľa výhodnejších úprav, iste by nepoužil formuláciu príkladným výpočtom, ale všeobecnú formuláciu.

V danom prípade bolo nevyhnutné posúdiť, akého charakteru je predmetná spotrebiteľská zmluva. Z obsahu spisu pritom nesporne vyplýva, že predmetná zmluva o splátkovom úvere bola uzatvorená s veriteľom, ktorý je peňažným ústavom - bankou, a splňa všetky náležitosti zmluvy o úvere v zmysle § 497 a nasl. Obchodného zákonníka. V dôsledku toho záväzkový vzťah medzi zmluvnými stranami je v zmysle § 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka tzv. absolútnym obchodom, následkom čoho sa spravuje, bez ohľadu na povahu účastníkov, Obchodným zákonníkom. Obchodný zákonník vystupuje v tomto vzťahu ako lex generalis, pričom samozrejme s poukazom na už vyššie uvedené prednosť v tomto spotrebiteľskom úverovom vzťahu budú mať tie zákonné ustanovenia lex specialis, ktoré upravujú výslovne spotrebiteľské vzťahy. Z ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, ani z ustanovení Zákona o spotrebiteľských úveroch, ani Zákona o ochrane spotrebiteľa nevyplýva, že by regulovali otázku premlčania v spotrebiteľských vzťahoch. Vzhľadom na to je potom nevyhnutné aplikovať všeobecnú úpravu premlčania. Otázkou je, či v danom prípade podľa Občianskeho alebo podľa Obchodného zákonníka. Keďže v danom prípade ide o obchodnoprávny vzťah, na premlčanie bude potrebné aplikovať všeobecnú úpravu podľa Obchodného zákonníka. Odvolaciemu súdu nie je známa žiadna norma, ktorá by v rozhodnom období umožňovala odklon od tohto záveru a aplikáciu ust. § 100 a nasl. Občianskeho zákonníka o premlčaní na obchodnozväzkový vzťah, hoci vznikol na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

Odvolací súd má vedomosť, že s účinnosťou od 1.4.2015 bolo ust. § 52 ods. 2 Obč. zák. doplnené o tretiu vetu podľa ktorej: Na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Odvolaciemu súdu je tiež v tejto súvislosti známe rozhodnutie NS SR 3 M Cdo 12/2014 zo dňa 21.4.2015 podľa ktorého súd vo veci spotrebiteľskej zmluvy, ktorá mala byť uzavretá pred účinnosťou citovaného ustanovenia, by mal toto ustanovenie zohľadniť. Najvyšší súd sa ale citovaný záver vo svojom rozhodnutí hlbšie nevyargumentoval a odvolací súd sa s ním s poukazom na nižšie uvedené nemôže stotožniť.

V právnom poriadku Slovenskej republiky platí všeobecný zákaz spätného pôsobenia právnych predpisov, resp. ich ustanovení, ktorý sa odvodzuje z čl. 1 Ústavy SR, podľa ktorého je Slovenská republika právnym štátom. K imanentným znakom právneho štátu neodmysliteľne patrí aj požiadavka - princíp právnej istoty a ochrany dôvery občanov v právny poriadok, súčasťou ktorého je i zákaz spätného (retroaktívneho) pôsobenia právnych predpisov, resp. ich ustanovení.

V ústavnom poriadku Slovenskej republiky platí zásada podľa ktorej ten, kto konal, resp. postupoval na základe dôvery v platný a účinný právny predpis nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný spätným pôsobením právneho predpisu alebo niektorého jeho ustanovenia. V podmienkach demokratického štátu, kde vládnu zákony platí zásada, že právny predpis, resp. jeho ustanovenia pôsobia iba do budúcnosti, a nie do minulosti. V prípade ich spätného pôsobenia by sa vážne narušila požiadavka na ich bezrozpornosť, na všeobecnú prístupnosť (poznateľnosť), čím by nevyhnutne dochádzalo k situácii, že ten, kto postupuje podľa práva by nemal žiadnu možnosť zoznámiť sa s obsahom budúcej právnej normy, ktorá by napríklad jeho konanie podľa platného práva v minulosti vyhlásila za protiprávne, resp. za právne neúčinné. To by znamenalo, že jednotlivé subjekty práva by nemali istotu, či ich konanie podľa platného a účinného práva v dobe, keď k nemu došlo nebude neskoršie (po prijatí nového právneho

predpisu) a ex tunc posudzované ako protiprávne alebo právne neúčinné. S vylúčením ochrany nimi riadne nadobudnutých práv v minulosti (v súlade s platnou a účinnou právnou úpravou). Uplatňuje sa tak zásada, že ten, kto konal, resp. postupoval na základe dôvery v platný a účinný právny predpis (jeho ustanovenia), nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný (nález ÚS SR sp. zn. PL.ÚS 36/95).

Ústavný súd tiež opakovane vyslovil, že zákonodarca môže výnimočne uplatniť retroaktívne ustanovenie na úpravu nových (existujúcich) právnych stavov, pričom v takom prípade musí preukázať závažné dôvody všeobecného záujmu, ktoré si môžu vyžiadať alebo odôvodniť prelomenie zásady zákazu spätnej pôsobnosti v prospech slobodnej tvorby právnej úpravy zo strany zákonodarcu, tzn. že nepravú retroaktivitu nepovažuje za štandardný vstup do existujúcich právnych vzťahov (napríklad PL.ÚS 25/05, PL.ÚS 3/00). Určitú retroaktivitu pripustil aj Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí Mellacher v. Austria, kde uviedol, že: „Legislatívne musí byť daná možnosť, aby sa prijali opatrenia, ktorými sa zasiahne do ďalšieho vykonávania predtým uzavretých zmlúv, aby sa dosiahol požadovaný cieľ“.

Vzhľadom na vyššie uvedené pri časovej pôsobnosti hmotnoprávnych noriem všeobecne platí, že pokiaľ zákonodarca nestanoví osobitný právny režim intertemporality platí všeobecný pojmový znak právnych noriem, že regulujú právne vzťahy odo dňa svojej účinnosti do budúcnosti a nie spätne do minulosti. Väčšinou zákonodarca v závere právnej normy zakotvuje intertemporálne ustanovenie, v ktorom zakotvuje tzv. nepravú retroaktivitu, teda pravidlo, že pôvodná právna úprava sa použije na posúdenie otázky vzniku, platnosti a nárokov z právnych vzťahov vzniknutých pred nadobudnutím účinnosti novej právnej úpravy, ako je zakotvené i v § 854 Občianskeho zákonníka. Ak takéto pravidlo legislatívne vyjadrené nie je, musí súd túto medzeru v zákone preklenúť tak, že aplikuje všeobecne uznávané pravidlo o nepravnej retroaktivite (nie o pravej retroaktivite). Ak zákonodarca intertemporálne pravidlo nestanovil, musí sa pravidlo o zachovaní účinkov neúčinnnej právnej úpravy odvodiť od ústavných princípov legitímnych očakávaní, dôvery subjektov v právo, či z princípu ochrany nadobudnutých práv (viď čl. doc. JUDr. Mareka Štefčeka, PhD. „Zákon a sudcovia“; k výkladu ust. § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa, zverejnený v Justičnej revue). V danom prípade vo vzťahu k novelizovanému zneniu § 52 ods. 2 vety tretej Občianskeho zákonníka zákonom č. 102/2014 Z.z., ktorý intertemporálne ust. k § 52 ods. 2 OZ neobsahuje, potom zrejme za použitia analógie v zmysle § 853 Občianskeho zákonníka podľa § 854 Občianskeho zákonníka.

Z ust. § 854 Občianskeho zákonníka vyplýva základná intertemporálna zásada súkromného práva v zmysle ktorej sa novou právnou úpravou spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred účinnosťou tejto úpravy, no vznik právnych vzťahov a nároky z nich vzniknuté sa posudzujú podľa právnych predpisov platných v čase ich vzniku.

V zmysle vyššie uvedených všeobecne prijímaných právnych názorov by teda malo platiť, že na zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktoré vznikli pred 1. aprílom 2015 sa zákon č. 102/2014 Z.z. v novelizovanom § 52 ods. 2 OZ vzťahuje, ako uzavrel NS SR v cit. rozhodnutí, avšak vznik zmlúv o spotrebiteľskom úvere a nároky z nich vzniknuté pred účinnosťou tohto ust. zák. č. 102/2014 Z.z. (pred 1. aprílom 2015 - čl. IV. zák. č. 151/2014 Z.z.) treba posudzovať podľa doterajších predpisov (nepravá retroaktivita).

Pri nepravnej retroaktivite právna norma nezasahuje do minulosti, príslušné práva a povinnosti, ktoré subjekty nadobudli na základe konkrétnych právnych skutočností, zostávajú týmto subjektom priznané, avšak môže dôjsť k ich zmene novou právnou úpravou. Ide o stav, v ktorom nová právna úprava nevytvára žiadne právne účinky smerujúce pred deň nadobudnutia účinnosti, avšak kvalifikuje tie právne úkony, ku ktorým došlo ešte pred nadobudnutím jej účinnosti, v dôsledku čoho môže dôjsť k zmene alebo zrušeniu tých právnych účinkov, ktoré boli predtým späté s ich uzavretím (nález ÚS SR PL.ÚS 38/99). O nepravú retroaktivitu ide aj v prípade, ak zákon uzná skutkové podstaty alebo právne skutočnosti, ktoré vznikli počas účinnosti skoršieho zákona, súčasne však prináša určité zmeny právnych následkov, ktoré s nimi súvisia, pokiaľ tieto právne následky v čase nadobudnutia účinnosti tohto nového zákona ešte nenastali (nález ÚS SR PL.ÚS 3/00). To znamená, že podľa skoršej právnej normy sa bude určovať vznik a platnosť právnych úkonov, právneho správania a právnych skutočností a podľa normy účinnej v dobe keď sa o týchto vzťahoch rozhoduje, sa bude určovať obsah právnych vzťahov (Gerloch A. Teorie práva). Nepravá retroaktivita, teda spätným pôsobením nie je, avšak určitým spôsobom pre budúcnosť ex nunc modifikuje právne vzťahy už založené. Za nepravú retroaktivitu sa pokladá také konanie zákonodarcu, pri ktorom v novom právnom predpise uzná právne skutočnosti, ktoré vznikli počas platnosti skoršieho zákona, no zároveň prinesie určité zmeny práv (alebo povinností), ktoré vznikli

na základe týchto právnych skutočností alebo na ich základe zavedie aj nové práva a povinnosti... Nepravá retroaktivita teda nepripúšťa, aby neskoršia norma neuznala právne skutočnosti, na základe došlo k vzniku určitých právnych vzťahov podľa predchádzajúcej normy, no jednoznačne pripúšťa zmeny tých právnych vzťahov, ktoré vznikli na základe skôr prijatej právnej normy (NS SR sp. zn. 5Szd/1/2010).

Premlčanie práva podľa právnej teórie je kvalifikované uplynutie času s právnymi následkami, je to právna skutočnosť.

S poukazom na vyššie uvedené na danú vec, vzhľadom na vznik právneho vzťahu medzi účastníkmi ku dňu 12.11.2004 nie je možné aplikovať cit. ust. § 52 ods. 2 veta tretia Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1.4.2015.

Na základe vyššie uvedeného je teda nevyhnutné uzavrieť, že premlčanie sa aj v spotrebiteľských zmluvách majúcich formu absolútneho obchodu (tu zmluva o úvere) uzavretých pred 1.4.2015 spravuje výlučne Obchodným zákonníkom, pričom podľa § 397 Obchodného zákonníka, ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky. K obdobným záverom pritom dospel i NS SR vo veci sp. zn. 6M Cdo 4/2012 i 2M Cdo 3/2011. S poukazom na vyššie uvedené sa potom odvolací súd nemohol stotožniť so závermi súdu prvého stupňa, ktorý na premlčanie v danej veci aplikoval Občiansky zákonník a musel dať za pravdu odvolateľovi.

Nebolo ale možné dať za pravdu námietke odvolateľa, že prvostupňový súd nesprávne na vec aplikoval § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa, v dôsledku čoho potom nezákonne ex offo skúmal otázku premlčania uplatneného nároku s tým, že ustanovenie nadobudlo účinnosť až po začatí tohto konania 1.5.2014. Tým nastolil otázku, či ust. § 5b zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa... zavedené novelou zákonom č. 102/2014 Z.z. je možné aplikovať i na právne vzťahy, ktoré vznikli pred jeho účinnosťou, teda pred dňom 1.5.2014, pričom dospel k rovnakému záveru ako súd prvostupňový, že áno.

Zodpovedanie tejto otázky súvisí s časovou pôsobnosťou právnych noriem. Rozdiel medzi časovou pôsobnosťou hmotnoprávnych a procesných noriem pritom nie je zásadný, pravidlom je, že právna norma reguluje spoločenské vzťahy dopredu a nie späť. V danom prípade ust. § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa normuje procesnú činnosť orgánu rozhodujúceho o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy (teda aj súdu), má teda charakter procesnoprávny a to bez ohľadu na to, že je obsiahnuté v hmotnoprávnom predpise. Keďže zároveň táto norma neobsahuje žiadne intertemporálne ustanovenia o časovej pôsobnosti novely, ktorá ho zaviedla, musí platiť pravidlo okamžitej aplikability tohto ustanovenia. Ak teda platí, že právna norma § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa má procesný charakter a zákonodarcu nestanovil osobitný právny režim intertemporality, má súd prihliadať na premlčanie ex officio vo všetkých aj pred nadobudnutím účinnosti tohto ustanovenia začatých konaniach podliehajúcich pod hypotézu tejto právnej normy. Vzhľadom na to prvostupňový súd, ktorý vo veci preskúmaným rozsudkom rozhodol po účinnosti novelizovaného znenia § 5b zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa (ktorý nadobudol účinnosť dňom 1.5.2014) správne ex offo citované ustanovenie zohľadnil a v konaní aplikoval.

S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd zhrnúc uzatvára, že súd bol s poukazom na procesné ust. § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa oprávnený ex offo posudzovať otázku premlčania uplatneného nároku, avšak keďže na otázku premlčania aplikoval nesprávne hmotnoprávne ustanovenie, vec nesprávne právne posúdil, v dôsledku čoho dospel k nesprávnemu záveru, že predmetný nárok je premlčaný (pri aplikácii ustanovení Obchodného zákonníka by premlčaný nebol), v dôsledku čoho sa už nadväzne nezaoberal posúdením žalobou uplatneného nároku podľa ďalších ustanovení slúžiacich ochrane spotrebiteľa a za tým účelom ani nevykonal potrebné dokazovanie. Preto bolo nevyhnutné, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa s použitím ust. § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. zrušil a podľa ods. 2 citovaného ustanovenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Povinnosťou prvostupňového súdu v ďalšom konaní, súc pritom viazaný vysloveným právnym názorom odvolacieho súdu (§ 226 O.s.p.) bude opätovne posúdiť žalobou uplatnený nárok navrhovateľa a následne vo veci znovu rozhodnúť, pričom rozhodnutie je potrebné náležite v súlade s § 157 O.s.p. odôvodniť. V novom rozhodnutí rozhodne prvostupňový súd i o náhrade trov tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3).

Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je možné podať odvolanie.